

УМАНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПАВЛА ТИЧИНИ

Кафедра психології

Шеленкова Наталія Леонідівна

**ПСИХОДІАГНОСТИКА: МЕТОДИЧНІ
РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ПЕРШИМ (БАКАЛАВРСЬКИМ) РІВНЕМ**

За спеціальністю 053
Психологія

Умань – 2022

УДК 159.9.072(072)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 1 від 09 серпня 2022 року).

Рецензенти:

Діхтяренко С.Ю., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Міщенко М.С., кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини

Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.

Методичні рекомендації складено відповідно до листа Міністерства освіти і науки України від 09.07.2018 року № 1/9-434 «Щодо рекомендацій з навчально-методичного забезпечення» і містять пояснювальну записку, перелік навчальної літератури, теми та зміст семінарських занять, завдання для самостійної роботи, індивідуальні навчально-дослідні завдання (вимоги до оформлення та критерії оцінювання), кредитно-модульну систему оцінювання знань здобувачів, контрольні питання до підсумкового контролю.

Вивчення дисципліни допоможе студентам орієнтуватися в методах психологічної діагностики, особливостях їх застосування в практичних ситуаціях, у тому числі для проведення психологічних досліджень.

Матеріали призначені для здобувачів вищої освіти спеціальності 053 Психологія факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

УДК 159.9.072(072)

© Шеленкова Н. Л., укладач, 2022

© Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, 2022

ЗМІСТ

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	8
3. НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА	14
4. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	16
5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ	38
6. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ	41
7. КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ	48
8. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ (ЕКЗАМЕНУ)	50

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Психодіагностика спрямована на забезпечення майбутніх психологів теоретичними знаннями та практичними вміннями з основ психодіагностики та здатність застосовувати на практиці психодіагностичний інструментарій, використовуючи здобутки сучасної психологічної науки.

Психодіагностика формує основні поняття, якими користуються психологи: "вимірювання", "тест", "психологічний діагноз", "валідність", "надійність", "прогноз", "етичний кодекс психодіагностики", що визначає науковість цих понять і стежить за об'єктивністю, науковою базою досліджень у галузі психодіагностики.

Психодіагностика досліджує психометричні основи проведення дослідження, особливості створення психологічного діагнозу та прогнозу, методи психодіагностичного обстеження та особливості діагностики пізнавальних психічних процесів, особистості та темпераменту.

Навчальна дисципліна «Психодіагностика»:

а) базується на вивченні студентами психології та різних галузей психології, інтегрується з цими дисциплінами;

б) надає можливість студентам не тільки оволодіти системою психологічних знань, а й забезпечує формування на цій основі професійно-психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та майбутній діяльності психолога;

в) розкриває нові можливості професійної діяльності психолога, формує нове бачення психологічних проблем людини, а також надає можливість правильно обирати різноманітні варіанти корегувальних впливів;

г) сприяє осмисленню етапів розвитку психіки, місця людини у світі.

Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи студентів з дисципліни «Психодіагностика» розроблено на основі освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 053 «Психологія».

Навчальна дисципліна «Психодіагностика»:

а) базується на вивченні студентами психології та різних галузей психології, інтегрується з цими дисциплінами;

б) надає можливість студентам не тільки оволодіти системою психологічних знань, а й забезпечує формування на цій основі професійно-психологічних вмінь, що є одним з важливих елементів у професійній підготовці та майбутній діяльності психолога;

в) розкриває нові можливості професійної діяльності психолога, формує нове бачення психологічних проблем людини, а також надає можливість правильно обирати різноманітні варіанти корегувальних впливів;

г) сприяє осмисленню етапів розвитку психіки, місця людини у світі.

Серед основних дидактичних одиниць навчального курсу наступні: психодіагностика, об'єктивний підхід; суб'єктивний підхід; методологія психодіагностики; методи психодіагностики; психологічний діагноз; психологічний прогноз; психометрика; етичні засади психодіагностичного обстеження.

Міждисциплінарні зв'язки з загальною психологією, вступом до спеціальності, диференційною психологією, віковою психологією, педагогічною психологією, психологією спілкування, соціальною психологією тощо.

Курс передбачає: для денної ф.н. - 120 год, з яких 54 аудиторних занять (28 год. лекційних і 26 год. практичних) і 66 год. самостійної роботи; для заочної ф.н.- 120 год, з яких 12 аудиторних занять (6 год. лекційних і 6 год. практичних) і 108 год. самостійної роботи. Формою контролю знань є екзамен.

Мета навчального курсу «Психодіагностика» полягає у наданні здобувачам знань щодо основних принципів, етичних норм, психодіагностичного інструментарію, а також формуванні навичок проведення психодіагностичного обстеження.

Завдання курсу:

- розширити світоглядний і професійний горизонт здобувачів в результаті ознайомлення з основами психодіагностики як науки;
- сформувати у здобувачів уявлення про основні закономірності організації та проведення психодіагностичного обстеження;
- ознайомити здобувачів з концептуальними та методичними основами сучасної психодіагностики;
- сформувати у здобувачів знання щодо нормативних вимог до психодіагностичних методик;
- сформувати у здобувачів знання щодо нормативних вимог до користувачів психодіагностичних методик;
- сформувати у здобувачів навички адекватного ситуації вибору психодіагностичних методик та їх застосування;
- сформувати у здобувачів навички аналізу специфіки використання тестів, стандартизованих самозвітів та проективних методик.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми здобувачі повинні **знати**: теоретико-методологічні засади та принципи психодіагностики;

- категорійно-понятійний апарат науки;
- зв'язок психодіагностики з іншими науками;
- історію розвитку психодіагностики як науки та її місце в системі психологічних знань;
- класифікацію психодіагностичних методик;

- основні психометричні характеристики психодіагностичних методик;
- процедуру і зміст постановки психологічного діагнозу;
- етичні та правові основи психодіагностичної роботи;

вміти:

- оперувати понятійно-категоріальним апаратом психодіагностики;
- використовувати методи психодіагностики у власній дослідницькій і практичній діяльності;
- орієнтуватися у різних типах психодіагностичних методик;
- працювати з психодіагностичними методиками;
- планувати психодіагностичний процес у ситуації проведення діагностики;
- підбирати психодіагностичний інструментарій у відповідності до індивідуальних особливостей індивіда та цілей дослідження;
- проводити психодіагностичне обстеження, збирати емпіричні дані, здійснювати обробку кількісних та якісних даних;
- проводити інтерпретацію результатів психодіагностичного обстеження, використовувати отримані результати в подальшій практичній роботі;
- узагальнювати та систематизувати результати психодіагностичних досліджень, представляти їх в наочній формі;
- дотримуватися у своїй діяльності професійно-етичних норм.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен набути таких результатів навчання та компетентностей:

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
- ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним.
- ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

Фахові компетентності:

- ФК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.
- ФК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
- ФК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел.
- ФК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.
- ФК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
- ФК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати,

формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

Програмні результати навчання:

ПР5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПР6. Формулювати мету, завдання дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПР7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

У результаті вивчення дисципліни студенти мають сформувати, вдосконалити такі *soft skills*:

- комунікативні навчички;
- емоційний інтелект;
- стресостійкість;
- позитивне мислення;
- вміння керувати емоціями;
- вміння розв'язувати комплексні складні проблеми і задачі;
- володіти емпатією.

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Психодіагностика – наукова дисципліна та вид практичної діяльності

Предмет, цілі і завдання психодіагностики. Визначення психодіагностики як науки, що розробляє і використовує методи виявлення і вимірювання індивідуально- психологічних особливостей людини. Структура психодіагностики. Галузі використання психодіагностики.

Поняття психодіагностики як наукової системи методів та принципів постановки діагнозу. Співвідношення психодіагностики з диференціальною психологією, психометрикою, практичною психологією. Розрізнення дослідження і обслідування. Об'єктивний, суб'єктивний та проєктивний психодіагностичні методи.

Класифікація психодіагностичних методик.

Поняття «психологічний діагноз». Види психологічного діагнозу: описовий і інтерпретаційний, повний і парціальний, тривалий і епізодичний. Методи постановки психологічного діагнозу: бесіда, спостереження, моделювання ситуацій, психологічне тестування. Помилки у постановці діагнозу.

Інформація забезпечення практичної психології як основна функція психодіагностики. Залежність психодіагностичної інформації від статусу її споживача і характеру запиту. Експертиза і консультування клієнта – два типи психодіагностичних ситуацій.

Етичні проблеми психодіагностичного дослідження та обстеження. Професійно-етичні принципи в роботі психодіагноста. Конфіденційність психодіагностичної інформації та забезпечення таємниці особистості клієнта.

Тема 2. Історія психодіагностики

Передісторія психодіагностики. Витоки психодіагностики як науки. Психологічне тестування. Тест як основний інструмент психодіагностики. Поняття тесту

Внесок Ф. Гальтона, Е. Крепеліна, Дж. Кеттелла, А. Біне, Ч. Спірмена у розвиток психодіагностики.

Психодіагностика у першій половині ХХ ст Психодіагностика у другій половині ХХ ст.

Тестування в освіті. Психодіагностика в СРСР. Дискредитація психодіагностики в СРСР у 30-ті роки.

Два періоди розвитку психодіагностики в Україні.

Тема 3. Психометричні основи психодіагностики

Мануал як форма опису психодіагностичного інструментарію.

Компендіум (реєстр) психодіагностичного інструментарію.

Основні умови ефективного використання методів психодіагностики в діяльності практичного психолога. Вимоги до користувачів психодіагностичних методик.

Основні вимоги до психодіагностичних вимірювань. Поняття про стандартизацію, репрезентативність, валідність і надійність психологічного вимірювання.

Основні етапи конструювання тесту. Специфікація тесту. Розробка завдань та оформлення тесту. Проведення пілотажного дослідження. Індекс складності та індекс ефективності завдань.

Надійність психодіагностичних методик. Методи визначення надійності. Надійність ретестова. Надійність паралельних форм. Надійність частин тесту.

Валідність методики. Валідність очевидна. Валідність емпірична. Валідність змістовна. Валідність критеріальна. Валідність поточна та прогностична. Валідність конструктна, диференційна, інкрементна та конкурентна.

Стандартизація тестів. Процедури нормування та центрування.

Тема 4. Психодіагностичне спостереження, бесіда, інтерв'ю

Основні принципи проведення спостереження. Переваги і недоліки спостереження як метода. Організація спостереження, його планування і проведення. Прийоми реєстрації фактів, що спостерігаються. Аналіз і інтерпретація матеріалів спостереження. Підвищення надійності даних спостереження. Спостереження у практиці діагностики порушень поведінки дітей та підлітків. Карта спостережень Скотта.

Спостереження у оцінці міжособистісних відносин і командоутворення. Методика спостереження групової взаємодії Р. Бейлза. Зміст і процедура включеного спостереження. Члени групи як спостерігачі. Взаємооцінка з використанням рейтингових шкал. Методика «Групова оцінка особистості» для оцінки соціально- психологічних якостей особистості, її рівня значимості у групі.

Психодіагностична бесіда як метод отримання інформації на основі вербальної комунікації. Переваги і недоліки бесіди. Зміст і план бесіди.

Конструювання питання і інтерпретація відповіді. Правила формулювання питань. Питання як інструмент збору даних.

Цілі, процес і зміст психодіагностичного інтерв'ю. Правила складання і особливості проведення психодіагностичного інтерв'ю.

Тема 5. Особистісні опитувальники як метод дослідження особистості

Загальна характеристика особистісних опитувальників. Історія розвитку особистісних опитувальників. Теоретичні основи побудови особистісних опитувальників. Концепція рис і концепція типів особистості. Теорія провідних тенденцій Л.М. Собчик.

Методичні основи побудови особистісних опитувальників: номотетичний, ідеографічний. Інтегративні основи діагностики властивостей особистості (збір даних).

Проблеми конструювання та використання особистісних опитувальників. Компоненти опитувальників: питання та відповіді. Типи завдань особистісних опитувальників. Чинники, що спотворюють результати діагностики. Класифікація особистісних опитувальників.

Багатофакторні особистісні опитувальники.

Методика багатобічного дослідження особистості (МБДО) Ф.Б. Березіна, М.П. Мірошникова, Є.Д. Соколової.

Каліфорнійський психологічний опитувальник Дж. Гоуха. Типологічні опитувальники.

Опитувальник Д. Кейрсі (типологія Майерс-Бриггс для класифікації за типологією К. Юнга).

Опитувальник Леонгарда-Шмішека. Патохарактерологічний особистісний опитувальник А.Є. Лічко.

Тема 6. Психодіагностика темпераменту

Властивості ВНД та типологічні властивості індивіда.

Апаратні та бланкові методи їх визначення.

Характеристика індивіда за типологічними властивостями, властивостями ВНД.

Психодіагностична процедура визначення типу ВНД за І.П. Павловим. Опитувальник типу нервової системи Я. Стреляу. Опитувальник структури темпераменту В.М. Русалова, Б.М. Смирнова.

Опитувальник ЕРІ. Факторна структура темпераменту за Г. Айзенком. Типологічні властивості: екстраверсія, інтраверсія, нейротизм, психотизм.

Типологічні характеристики Тау-типу за Б.Й. Цукановим.

Практичне значення визначення типологічних властивостей індивіда.

Тема 7. Психодіагностика рівня тривожності і агресивності особистості

Характеристика тривоги і тривожних розладів. Схема діагностики тривожних розладів. Опитувальники тривожності. Характеристика

проективних методів дослідження тривожності.

Механізми агресивної поведінки. Схема діагностики агресивної поведінки. Опитувальники і проєктивні методи у діагностиці агресивної поведінки. Методика «Hand-test». Вербальний фрустраційний тест Л.М. Собчик.

Тема 8. Діагностика самооцінки, рівня домагань і мотивації особистості

Самооцінка та її рівні. Самооцінка і рівень намагань. Методи дослідження самооцінки. Дослідження самооцінки за методом Дембо-Рубінштейн. Тест «Самооцінка». Метод дослідження самооцінки за С.О. Будассі. Діагностика егоцентричної спрямованості особистості: тест егоцентричних асоціацій (ЕГА). Дослідження намагань за Ф. Хопе, моторна проба Шварцландера.

Діагностика потреб, мотивів і мотивації особистості. Класифікація методів діагностики мотивації. Опитувальники мотивів особистості. Методики «Мотивація до успіху» і «Мотивація до уникнення невдач» Т. Елерса. Методика діагностики афіліативної тенденції за А. Мехрабіаном. Методика «Мотивація схвалення» Д. Крауна, Д. Марлоу.

Тема 9. Проєктивні методи психодіагностики особистості

Історія проєктивної психодіагностики. Проєкція: від феномену до принципу дослідження. Проєкція як психологічний феномен. Проєктивна гіпотеза і проєктивні методики, їх види і теоретичне обґрунтування проєктивного підходу до діагностування особистості. Підсвідоме і проєктивні методики. особливості класифікація. Роль стимулу у проєктивних методиках.

Класифікація проєктивних методів. Види проєктивних методів. Методики Г. Роршаха, Г. Мюррея, С. Розенцвейга, М. Люшера.

Історія створення та розвитку малюнкових тестів. Внесок у малюнкове тестування Ф. Гудинаф, К. Маховер, В. Вульфа, А. Захарова.

Робота психолога з тестами «ДДЛ», «Неіснуюча тварина», «Людина під дощем».

Тема 10. Методи психодіагностики пам'яті і мнемічних властивостей

Діагностика мимовільного запам'ятовування, короткочасної і оперативної пам'яті, образної і смислової пам'яті; словесно-логічної пам'яті, збереження і довготривалої пам'яті, здатності до навчання.

Засоби підвищення продуктивності пам'яті.

Тема 11. Психодіагностика інтелекту.

Інтелект і розумовий розвиток: основні поняття, теорії, підходи до

вивчення. Теорії і моделі структури інтелекту. Факторні моделі інтелекту: Ч. Спірмена, Л. терстоуна, Дж. Гілфорда, Р. Кеттелла. Концепція генерального фактору. Фактори, що впливають на інтелект. «Психометричне» розуміння інтелекту. Критика традиційних тестів інтелекту.

Історія виникнення тестів інтелекту. Шкали Біне-Симона. Їх модифікація – шкали Стенфорд-Біне. Фактор культури у тестування інтелекту. Цілі використання тестів інтелекту.

Шкали інтелекту Д. Векслера. Тест структури інтелекту Р. Амтхауера. Культурно-вільний тест інтелекту Р. Кеттелла. Прогресивні матриці Дж. Равена. Краткий відбірковий тест Р. Вандерліка.

Вітчизняні дослідження в галузі розумового розвитку.

Принципи побудови методики ШТРР.

Тема 12. Психодіагностика мислення

Діагностика видів, властивостей і операцій мислення. Діагностика предметного, символічного, знакового і образного мислення. Дослідження критичності мислення. Аналогії. Послідовності. Виключення зайвого. Методика «Вільного сортування об'єктів» (Р. Гарднер). Методика «Порівняння схожих малюнків». Для діагностики когнітивного стилю імпульсивність- рефлексивність. Методика «Тип мислення».

Засоби підвищення продуктивності мислення.

Тема 13. Психодіагностика міжособистісних відносин

Соціально-психологічна діагностика. Міжособистісні стосунки як об'єкт психодіагностики. Діагностика внутрішньо- сімейних стосунків. Психолого-педагогічна діагностика у дошкільному закладі та школі.

Поняття спілкування. Структура спілкування. Функції спілкування за Б.Ф. Ломовим. Комунікативний процес. Модель комунікативного процесу за Лассуелом. Види спілкування. Засоби спілкування. Вербальні і невербальні засоби спілкування.

Міжособистісні стосунки в родині. Дитячо-батьківські стосунки. Психодіагностичні принципи діагностичної роботи з сім'єю. Особливості психодіагностики подружніх відносин. Особливості психодіагностики дитячо-батьківських відносин. Основні проблеми, з якими спеціаліст стикається в процесі психодіагностики дітей. Основні проблеми, з якими спеціаліст стикається в процесі психодіагностики батьків. Методика PARI (Є.Шефер і Р.Белл). Методика «Задоволеність шлюбом». Методика діагностики батьківського відношення (А.Я.Варга і В.В.Столін).

Методики діагностики міжособистісних відносин в колективі.

Соціометрія Дж. Морено. Тест Т. Лірі. Методика Р. Жилія.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ теми	Види занять	Лекційні заняття (год.)		Практичні заняття (год.)		Самостійна робота (год.)	
		денна	заочна	денна	заочна	денна	заочна
	Тема						
1.	Психодіагностика – наукова дисципліна та вид практичної діяльності	2	1	2	1	2	4
2.	Історія психодіагностики	2		2		2	4
3.	Психометричні основи психодіагностики	2	1	2	1	3	4
4.	Психодіагностичне спостереження, бесіда, інтерв'ю	2		2		6	4
5.	Особистісні опитувальники як метод дослідження особистості	2	2	2	2	2	4
6.	Психодіагностика темпераменту	2		2		3	4
7.	Психодіагностика рівня тривожності і агресивності особистості	2		2		3	4
8.	Діагностика самооцінки, рівня домагань і мотивації особистості	2		2		3	4
9.	Проективні методи психодіагностики особистості	2		2		3	4
10.	Методи психодіагностики пам'яті і мнемічних властивостей	2		2		3	4
11.	Психодіагностика інтелекту	4		2		3	6
12.	Психодіагностика мислення	2		2		3	4
13.	Психодіагностика міжособистісних відносин	2	2	2	2	3	4
	Разом:	28	6	26	6	34	54

3. НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
- 4.Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012.459 с.
- 5.Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
6. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.
- 7.Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
- 8.Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Допоміжна

1. Бондаревська Л.Л. Діагностика значущих переживань у роботі психолога-практика К.: Марич, 2011. 63 с.
2. Дзюбко Л.В. Діагностика навчальної мотивації К.: Шкільний світ, 2011. 125 с.
3. За ред. Р.О. Семенової Психологічна діагностика обдарованості К.; Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2012.171 с.
4. Kravchenko O., Shelenkova N., *Mishchenko M.*, Boichevska I. Computer-Based Testing Complex «Profvybir»: Occupational Guidance Diagnostics. *Journal of Physics: Conference Series*. Vol. 1828. 2021. doi:10.1088/1742-6596/1828/1/012125 *Scopus*. URL: <http://surl.li/bzbpv>
5. Nataliia Shelenkova. Psychological service of the educational institution (from preschool to higher education) and its role in the social and psychological support of inclusive education. *Social and educational services for children with disabilities: history, theory and practice: joint monograph*. Czestochowa printing binding drukarnia harit. 2021. 350. Pp 171-183. ISBN: 978-83-62408-38-2
6. Новікова І.М. Діагностика психічного розвитку дітей перших трьох років життя К.: Марич, 2010. 63 с.
7. Павелків Р. В. Психодіагностичний інструментарій в умовах дошкільного закладу К. : Центр учбової літератури, 2013. 225 с.
8. Пашнев Б.К. Психодіагностика обдарованості Х.: Основа: Тріада +, 2007. 127 с.
9. Ред.-сост. Д.Я. Райгородский Практическая психодиагностика Самара: БАХРАХ-М, 2008. 667 с.

10. Скрипник Н.І. Основи психодіагностики та психокорекції Умань: ПП Жовтий О.О., 2012.103 с.
11. Терлецька Л.Г. Психодіагностика розвитку від року до десяти К.: Главник, 2008. 190 с.
12. Упоряд. Т. Червонна Обдаровані діти: діагностика та супровід К.: Шкільний світ, 2008. 126 с.
13. Упоряд. С. МАксименко Психологічна діагностика інтелекту мислення, креативності дитини К.: Мікрос-СВС, 2003. 112 с.
14. Харцій О. М. Візуальна психодіагностика. Львів : Магнолія 2006, 2017. 223 с.
15. Шеленкова Н.Л. Основи психодіагностики: методичні рекомендації Умань: Софія, 2010.106 с.
16. Шеленкова Н.Л. Дослідження копінг-стратегій в процесі адаптації студентів першого року навчання. *Вісник ХДУ.Серія: психологічні науки*. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2019. Том 1 № 1 . С.72-77. URL: <http://pj.kherson.ua/index.php/arkhiv-vidannya?id=90>
17. Шеленкова Н.Л., Табаченко С.А Дослідження психологічного стану учасників освітнього процесу в умовах війни в Україні (на базі факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини). *Соціально-психологічна реабілітація вразливих категорій громадян від наслідків війни : колективна монографія / [О. Д. Сафін, Н. М. Коляда та ін.] ; за заг. ред. О. О. Кравченко ; МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини.- ФОП Ямчинський О.В., 2022. 406 с. С. 116-126.*
18. Шеленкова Н.Л. Теоретичний аналіз проблеми психодіагностики прихильності до лікування в процесі реабілітації. *Збірник наукових праць «Вісник післядипломної освіти». Серія «Соціальні та поведінкові науки»*. Випуск 18(47). 2021. С.147-161. URL: <http://surl.li/bzbqp>
19. Шеленкова Н.Л., Подгорна Т.І. Важливість емоційного інтелекту для особистості. *Nauka i edukacja w warunkach zmian cywilizacyjnych: Mater. I Międz. Konf. Nauk.-Prakt.(30 października 2019 roku) / Pod red. M.Andrzejewskiego. Łódź: Nowa nauka, 2019. S. 69-72.* URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/11720>
20. Шеленкова Н.Л. Теоретичні основи вивчення індивідуально-особистісних особливостей студентів-психологів. *Science progress in European countries : new concepts and modern solutions: Papers of the 6th International Scientific Conference (April 19, 2019). Stuttgart, Germany: Center For Scientific Research Solution*, 2019. P.199-204. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/10839>

Інформаційні ресурси

1. Экспериментальная психология. Работы В. Вундта, Ф. Гальтона, Г. Эббингауза, Д. Кеттелла. URL: http://www.e-reading.org.ua/bookreader.php/99987/Luchinin_-_Psihodiagnostika.html (дата звернення 15.07.2022).
2. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554> (дата звернення 10.06.2022).
3. Автоматизована система проведення та обробки результатів психологічних діагностик, побудована на основі затверджених Міністерством освіти і науки України методик. URL: <https://quizly.com.ua/> (дата звернення 05.06.2022).
4. Державна служба зайнятості. Платформа профорієнтації та розвитку кар'єри. URL: <http://profi.dcz.gov.ua/tests/> (дата звернення 10.06.2022).

4. ТЕМИ ТА ЗМІСТ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Практичне заняття №1

Тема 1. Психодіагностика – наукова дисципліна та вид практичної діяльності

План

1. Сутність психодіагностики як науки, що зв'язує теорію і практику.
2. Завдання загальної психодіагностики.
3. Взаємозв'язок її з іншими областями психологічної науки. Історія виникнення психодіагностики, етапи розвитку.
4. Области практичного застосування знань з діагностики.
5. Актуальні проблеми та перспективи розвитку психодіагностики.

Основні поняття: психологічна діагностика, психодіагностичні методики, психодіагностичні ознаки, психодіагностичні категорії, діагностичний висновок, практичне обстеження і наукове диференційно-діагностичне дослідження, психометрика.

Література

3. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
4. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
- 3.Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012.459 с.
- 4.Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
5. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за

спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.

Питання для самоконтролю

1. Визначте особливості психодіагностики.
2. Особливості становлення предмета психодіагностики.
3. Надайте характеристику основних завдань психодіагностики.
4. Охарактеризуйте базові значення терміну психодіагностика, що використовуються в сучасній психології.
5. Як пов'язана психодіагностика з іншими напрямками досліджень?
6. Назвіть основні психодіагностичні ситуації. Чим вони визначаються?
7. Як пов'язані основні психодіагностичні ситуації та завдання психодіагностики?

Завдання для самостійного опрацювання

1. Проведіть порівняльний аналіз методів діагностики суб'єкта в науковій і паранауковій психології.
2. Психодіагностика, як практична галузь знань, покликана створювати засоби дослідження, які потрібні для вирішення питань соціальної практики. Які саме? Надайте стислу характеристику.
3. Проаналізуйте актуальний стан та перспективи розвитку психодіагностики в Україні.
4. Охарактеризуйте сфери застосування методів психодіагностики.
5. Окресліть актуальні проблеми вікової психодіагностики.

Практична частина

Аналіз особливостей і специфіки використання професійних і популярних тестів:

- Тести діагностики психічних станів і властивостей особистості:
 - 1) шкала самооцінки (Ч. Д. Спілбергера, Ю. Л. Ханіна);
 - 2) визначення спрямованості особистості (орієнтаційна анкета);
 - 3) особистісний опитувальник Г. Айзенка;
- популярні тести:
 - 1) Керувати чи підпорядковуватись?
 - 2) Хто я? Що я?
 - 3) Ви вмієте бути щасливим?

Теми рефератів

1. Донаукове використання психодіагностичних процедур.
2. Особливості становлення психодіагностики на Заході, в СРСР та Україні.

Практичне заняття №2

Тема 2. Історія становлення та перспективи розвитку психодіагностики

План

1. Передумови виникнення психодіагностики як науки.
2. Історичні передумови виникнення психологічного тестування.
3. Внесок перших дослідників в виникнення тестування.
4. Виникнення окремих напрямків в діагностиці.
5. Зарубіжна психодіагностика в ХХ столітті, етапи її розвитку.
6. Професійно-етичні норми психологічної діагностики.

Література

5. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
6. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
4. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
5. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.
6. Экспериментальная психология. Работы В. Вундта, Ф. Гальтона, Г. Эббингауза, Д. Кеттелла. URL: http://www.e-reading.org.ua/bookreader.php/99987/Luchinin_-_Psihodiagnostika.html (дата звернення 15.07.2022).
7. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського. URL: <http://nbuv.gov.ua/node/554> (дата звернення 10.06.2022).
8. Етичний кодекс психолога. URL: <http://nsj.gov.ua/files/1448287570%D0%95%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%BD%D0%B8%D0%B9%20%D0%BA%D0%BE%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D0%B0.docx.pdf> (дата звернення 15.05.2022).

Питання для самоконтролю

1. Розкрийте особливості основних етапів розвитку вітчизняної

психодіагностики.

2. У чому полягають основні особливості розвитку психодіагностики як науки в різні періоди ХХ ст.?
3. Клінічний метод у психодіагностиці.
4. Використання психологічних тестів в освіті та профорієнтації в 30-ті роки. Здобутки вітчизняної психодіагностики початку ХХ ст., недосконалість психотехнічного підходу, розгром педології.
5. Розвиток психодіагностики в середині ХХ ст. в США та Європі.
6. Актуальні проблеми та перспективи розвитку психодіагностики.
7. Розробка теоретичних основ та соціокультурних аспектів психодіагностики.
8. Комп'ютеризація психодіагностики.
9. Розкрийте зміст основних професійно-етичних принципів у психодіагностиці.
10. Які проблеми можуть виникати при діагностуванні дітей?
11. Яких правил потрібно дотримуватися при оголошенні діагностичних результатів?

Завдання для самостійного опрацювання

1. Поясніть, чому існує вимога обмеження розповсюдження методик.
2. Провести порівняльний аналіз вимірвальних і клінічних методів психодіагностики.
2. В чому полягає суть забезпечення права клієнта на таємницю особистості?
3. Назвіть принципи, що входять до етичного кодексу психолога-діагноста.
4. Охарактеризуйте переваги та недоліки комп'ютерного тестування при проведенні як індивідуального психодіагностичного обстеження, так і групового.

Практична частина

1. Специфіка вивчення особистості бібліографічним методом.
2. Ознайомлення та аналіз методик діагностики акцентуацій характеру (методика аутоідентифікації акцентуацій характеру Е. Г. Ейдемільера, методика Г. Шмішека, патодіагностичний опитувальник А.Є. Лічко).

Теми рефератів

1. Теорія розвитку тестів. Допсихологічні тести, розробка психологічних тестів.
2. Тестологія і психодіагностична практика. Внесок Ф.Гальтона, Д.Кеттелла,

А.Біне в становлення тестології.

3. Здобутки вітчизняної психодіагностики початку ХХ ст., недосконалість психотехнічного підходу, розгром педології.
4. Нові напрямки становлення тестології.
5. Проблема психологічної безпеки психодіагноста.
6. Вимоги до рівня кваліфікації психолога-діагноста.

Практичне завдання №3

Тема 3. Психометричні основи психодіагностики

План

1. Психологічний діагноз як процес: логіка постанови психологічного діагнозу, процедура, етапи.
2. Характеристика симптоматичного, типологічного, етіологічного діагнозів.
3. Процедура проведення психодіагностичного обстеження, інструкція, стимульний матеріал, якісна та кількісна обробка результатів, інтерпретація.
4. Стандартизований (статистичний) та нестандартизований (клінічний) підходи в психодіагностуванні.
5. Проблема вимірювання у психодіагностиці.
6. Формування репрезентативної вибірки.
7. Надійність тестів, її обчислення.
8. Валідність тестів, особливості її визначення і перевірки.
9. Стандартизація і норми тестових показників.

***Основні поняття:** психологічний діагноз, симптоматичний діагноз, емпіричний діагноз, етіологічний діагноз, типологічний діагноз, індивідуальне консультування, експертиза, наукове дослідження, конфіденційність, компетентність, відповідальність, адаптація тестів, психометрія, надійність тесту, ретестова надійність, еквівалентна надійність, коефіцієнти надійності, валідність, змістовна валідність, зовнішня і внутрішня валідність, конструктивна валідність, конвергентна і дискримінативна валідність; практична і прогностична валідність; інкрементна та диференціальна валідність, репрезентативність, ретроспективна валідність, вірогідність тесту, коефіцієнт надійності, коефіцієнт стабільності, коефіцієнт константності, дискримінативність тесту.*

Література

1. Бедан В.Б., Опитувальник часової перспективи Зімбардо: результати валідизації російської версії на російськомовних українцях та перегляду

ключів української версії / В.Б. Бедан, О. М. Сеник, В. В. Абрамов, М. С. Гречкосій. та ін. / Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди». Т.6. Випуск 37-1. Видавець Гнозис, 2017. С. 428-449.

2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.

3. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.

4.Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012.459 с.

5.Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.

6. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.

7.Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.

Питання для самоконтролю

1. Які види психологічного діагнозу ви знаєте? Дайте загальну характеристику.

2. У чому полягає схожість та відмінність медичного та психологічного діагнозів?

3. Охарактеризуйте основні етапи психодіагностичного вивчення особистості.

4. Схарактеризуйте психологічний аналіз причин неправильного діагнозу.

5. Назвіть основні психометричні властивості тестів, дайте їх визначення та характеристику.

6. У чому полягає валідизація тестів?

7. У чому полягає поняття надійності психодіагностичної методики?

8. Як співвідносяться надійність та валідність методики?

9. Які етапи включає процедура стандартизації психодіагностичної методики?

10. У чому полягає поняття тестових норм?

11. У чому полягає проблема адаптації зарубіжних психодіагностичних методик?

Тестовий контроль знань

1. Понятійний апарат, який відображає структуру психологічної діагностики описується системою понять...

2. Суб'єктом психодіагностики виступає..., а її об'єктом....
3. Психодіагностичний метод конкретизується в основних діагностичних підходах
4. На другому етапі психодіагностичного процесу з метою забезпечення отримання достовірних та однозначних діагностичних результатів має бути реалізована....
5. Психологічний діагноз, який урахує наявність визначених особливостей та причини їх виникнення, називається...
6. Психологічний діагноз, який констатує певні особливості або симптоми, на підставі яких безпосередньо будуються практичні висновки називається....
7. Психологічний діагноз, який визначення значення симптомів та їх причин у цілісній, динамічній картині розвитку особистості, називається....

Завдання для самостійного опрацювання

1. Надайте відповідь «В чому полягає відмінність між статистичним та клінічним підходом в психодіагностики?»
2. Що таке стимульний матеріал? Назвіть види стимульного матеріалу.
3. Розкрийте сутність поняття «мануал» психодіагностичного інструментарію (методики).
4. Скласти мануал багатофакторного особистісного опитувальника Р. Кеттелла.

Практична частина заняття

1. Розгляд прикладів психологічних висновків за результатами проведення психодіагностичних процедур.
2. Складання висновку за даними експериментально-психологічного дослідження.

Теми рефератів

1. Діагноз і прогноз (діагностичний висновок, психологічна характеристика, психологічний портрет тощо).
2. Основні умови ефективного використання методів психодіагностики в діяльності практичного психолога.
3. Критерії ефективності практичної роботи психодіагноста.
4. Психодіагностичні завдання і ситуації психодіагностики («ситуації клієнта» і «ситуації експертизи»).
5. Тести в Інтернеті: нові перспективи та проблеми;
6. Комплексна діагностика особистості: сучасний стан проблеми та перспективи вирішення.

7. Проблема використання тестів інтелекту в психодіагностиці.
8. Адаптація іноземних тестів.

Практичне заняття №4

Тема 4. Психодіагностичне спостереження, бесіда, інтерв'ю

План

1. Спостереження, самоспостереження. Особливості наукового спостереження.
2. Бесіда: індивідуальна, групова.
3. Інтерв'ю, стандартизоване інтерв'ю. Вимоги проведення інтерв'ю.
4. Фіксація результатів спостережень та бесіди.

***Основні поняття:** спостереження, спостережливість, сильні і слабкі сторони спостереження, види спостереження: включене, стороннє, приховане, зовнішнє, інтроспекція, лонгітюдне, вибіркоче, вільне, структуроване, признакова система, система категорій, шкала рейтингу, бесіда, експериментальна бесіда, інтерв'ю, респондент, стандартизоване інтерв'ю, діагностичне інтерв'ю, пілотажне інтерв'ю, анкетування, види запитань: відкриті, закриті, прямі, непрямі, фільтри, інформаційні, питання-контактери.*

Література

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
4. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
5. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.
6. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
7. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Особливості застосування спостереження у психологічних дослідженнях.
2. У чому відмінність наукового спостереження від побутового?
3. Надайте характеристику видів спостереження.

4. Способи реєстрації результатів спостереження.
5. Охарактеризуйте типові помилки спостерігачів-початківців
6. Специфіка застосування бесіди у психологічних дослідженнях.
7. Етапи підготовки бесіди, вимоги до побудови бесіди.
8. Відмінності бесіди від інтерв'ю
9. Фактори, що впливають на успішність інтерв'ю.

Завдання для самостійного опрацювання

1. Розробіть текст вступної бесіди, інструкції, перелік запитань (приблизно 10) для вивчення мотивації вступу студентів на факультет (наприклад, соціальної та психологічної освіти). Сплануйте вступну бесіду із клієнтом з подальшою презентацією в групі.
2. Визначте закономірності та вимоги організації початкових етапів інтерв'ю (Горбатов Д.С. Практикум по психологическому исследованию: Учеб. пособие. Самара Издательский дом «БАХРАХ-М», 2006. С.163-168).
3. Сплануйте спостереження за поведінкою досліджуваного в умовах сприймання різної інформації.

Теми рефератів

1. Метод бесіди і проблема спілкування в психології.
2. Типові помилки спостерігачів-початківців.

Практичне заняття №5

Тема 5. Особистісні опитувальники як метод дослідження особистості

План

1. Поняття про особистісні опитувальники. Класифікація особистісних опитувальників.
2. Проблеми використання особистісних опитувальників.
3. Види завдань особистісних опитувальників.
4. Історія створення опитувальника ММРІ.
5. Російськомовні модифікації ММРІ, стандартизований багатofакторний метод дослідження особистості СМІЛ (Л.Н. Собчик).
6. Особистісні опитувальники рис та їх теоретична основа (особистісні опитувальники Р.Б. Кеттелла).
7. Опитувальник САН. Діагностика емоційної спрямованості особистості.
8. Стрес, види стресів, динаміка стресового стану. індивідуальний сценарій стресової поведінки.

9. Фрайбургський особистісний опитувальник.

Основні поняття: *особистість; тип особистості; риса особистості; фізичний розвиток, емоційний розвиток, когнітивний розвиток, соціальний розвиток, моральний розвиток особистості; життєвий план особистості, тип атрибуції, Я-концепція; особистісний опитувальник; психометричний парадокс.*

Література

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
4. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
5. Психодіагностика: методичні рекомендації щодо організації самостійної роботи здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем за спеціальністю 053 Психологія / Укл. Н.Л. Шеленкова. Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини. Умань, 2022. 53 с.
6. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
7. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Теорії особистості в психодіагностиці.
2. Принципи конструювання особистісних опитувальників і тестів.
3. Особистісні опитувальники і тести та їх класифікація.
4. Багатофакторні методики вимірювання рис, якостей, особистісних проявів.
5. Характеристика „L” та ”Q” даних. Структура індивідуально- психологічних особливостей особистості у системі „L” та ”Q” даних.
6. 16-факторний особистісний опитувальник Р. Кеттела.
7. Проблема достовірності особистісних опитувальників.
8. Історія створення опитувальника ММРІ, історія адаптації та рестандартизації ММРІ у вітчизняних умовах.
9. Російськомовні модифікації ММРІ. Стандартизований багатофакторний метод дослідження особистості СМІЛ (Л.Н. Собчик).
10. Теорія провідних тенденцій та відповідна типологія індивідуально-особистісних властивостей.

11. Шкали достовірності СМІЛ. Базисні шкали СМІЛ.

12. Скорочений варіант ММРІ – Міні-мульти (СМОЛ), особливості методики, сфери застосування.

Практична частина

1. Провести дослідження за особистісним опитувальником Г. Айзенка. Опрацювати отримані результати. Скласти індивідуальний профіль та надати інтерпретацію отриманих результатів.

2. Провести дослідження за 16-факторним особистісним опитувальником Р. Кеттела. Опрацювати отримані результати. Скласти індивідуальний профіль та надати інтерпретацію отриманих результатів.

3. Проведіть з випробуванням тест-завдання (ММРІ, СМІЛ, СМОЛ), обробіть результати, сформулюйте психологічний діагноз, складіть рекомендації. Зробіть протокол психодіагностичного обстеження.

4. Провести методики діагностики емоційних станів особистості: Тест-анкета «Емоційна спрямованість», нервово-психічної стійкості (методика «Прогноз», «Методика визначення типу особистості та ймовірних розладів даного типу» Дж.Олдхема і Л.Моріса, Фрайбургський особистісний опитувальник. Опрацювати результати. Надати інтерпретацію.

Теми рефератів

1. Види описів особистості: теорії рис, теорії типів, теорії інстанцій.

2. Складові структури особистості (мотиваційно-сміслова, емоційно-вольова, конституційна, актуалізаційно-діяльнісна, когнітивна), їх взаємодія. Карта особистості.

3. Характеристика теорії клінічних типів особистості. Типологічна діагностика.

4. Внесок у становлення психодіагностики Дж. Кеттела

5. Класифікація типів та природа особистості в психологічних теоріях. Теорії особистості, їх типи.

6. Проблема індивідуально-типологічних відмінностей особистості.

7. Невротичні та психотичні порушення та їх проявлення в профілі ММРІ.

Практичне заняття №6

Тема 6. Психодіагностика темпераменту та акцентуацій характеру

План

1. Вчення П. Б. Ганнушкіна про конституційні психопатії.

2. Класифікація психопатій та акцентуацій характеру підлітків А.Є. Лічко.
3. Теорія акцентуованих особистостей К. Леонгарда.
4. Особистісні опитувальники Г.Ю. Айзенка для дорослих (EPQ, EPI, MPI).

Література

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Леонгард К. Акцентуированные личности. К.: Вища школа, 1989. С. 40-155.
4. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
5. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
6. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
7. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Які концептуальні особливості створення опитувальника Г. Айзенка?
2. Чому цих основних концептуальних положень виявилось недостатньо для створення автором даної методики і він змушений був її доповнити своїми положеннями.
3. Дайте тлумачення поняттю нейротизм як важливій системній характеристиці особистісних проявів.
4. Що таке «коло Айзенка».
5. Вкажіть на основні пункти застережень при використанні опитувальника та в процесі обробки результатів дослідження.
6. В чому виявились переваги та оригінальність методики, котрі дозволили її ефективно використання і в наш час.

Практична частина

1. Провести дослідження акцентуацій характеру та темпераменту за особистісним опитувальником Х. Шмішека. Надати інтерпретацію отриманих результатів дослідження.

Теми рефератів

1. Порівняння типологічних моделей П.Б. Ганнушкіна, А.Б. Лічко, К. Леонгарда.
2. Типи акцентуації та особливості сприйняття себе (самооцінки).

Практичне заняття №7

Тема 7. Психодіагностика рівня тривожності і агресивності особистості

План

1. Генеза тривожності.
2. Елементи тривоги за Карен Хорні.
3. Особливості діагностики дезадаптивних станів.
4. Діагностика агресивності за допомогою тесту руки Е. Вагнера.
5. Діагностика агресивності за допомогою проективного малюнка «Неіснуюча тварина».

Основні поняття: тривога, тривожність (ситуативна, реактивна і особистісна), «корисна тривожність», невроз, невротична особистість.

Література

1. Дмитерко-Карабин Х. Психологічна допомога тривожній дитині: теорія, діагностика, корекція: навч.-метод. Посібник. Івано-Франківськ : Гостинець, 2007. 192 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
3. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
4. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
5. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
6. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
7. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Що в психології прийнято розуміти під поняттям тривога.
2. Дайте розгорнуту характеристику такому особистісному утворенню як тривожність (ситуативна, реактивна і особистісна).
3. Які аргументи можна привести щодо доцільності такого поняття як "корисна тривожність".
4. Чим зумовлена поява невротичного стану. Що собою являє невротична особистість.

Які ви знаєте методи і способи психологічного (не соматичного, не медикаментозного) лікування неврозу.

Практична частина

1. Провести дослідження в груповій формі (або попарно в режимі дослідник-досліджуваний) за шкалою тривожності (Спілбергера–Ханіна). На підставі одержаних результатів провести порівняльний аналіз змістових основ методик і спробувати визначити надійність одержаних показників.
2. Провести дослідження в груповій формі (або попарно в режимі дослідник-досліджуваний) використовуючи психодіагностичний тест-опитувальник «Методика діагностики показників і форм агресії» (тест Басса-Дарки). Проаналізуйте і інтерпретуйте отримані результати.

Теми рефератів

1. Тривожність підлітків: фактори ризику, діагностика.
2. Тривожність та невротичний стан особистості.

Практичне заняття №8

Тема 8. Діагностика самооцінки, рівня домагань і мотивації особистості

План

1. Індивідуальна свідомість та самосвідомість як об'єкти психодіагностики.
2. Методи діагностики індивідуальної свідомості та самосвідомості.
3. Метод «репертуарних решіток» Дж. Келлі.
4. Мотиваційна сфера як об'єкт психодіагностики.
5. Методи психодіагностики мотиваційної сфери особистості.

Основні поняття: індивідуальна свідомість, самосвідомість, метод «репертуарних решіток», репертуарна матриця, техніка суб'єктивного шкалювання, семантичний диференціал, семантичний профіль особистості, семантичний простір, фактори: оцінки, сили, активності. стандартизовані самозвіти, мотив, мотивація, потреба, інтерес, прагнення, наміри, мета; розвиненість мотиваційної сфери, гнучкість мотиваційної сфери, ієрархізованість мотиваційної сфери; мотивація досягнення; мотивація схвалення; мотивація афіляції.

Література

1. Дзюбко Л.В. Діагностика навчальної мотивації: збірник методик. К.: Шкільний світ, 2011. 128 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
3. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
4. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
5. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
6. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
7. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Процедура діагностики самосвідомості особистості.
2. Методи діагностики самосвідомості особистості.
3. Характеристика методики «Шкала «Я-концепції» Теннессі.
4. Самооціночні тести: шкала самоповаги Розенберга, опитувальник самоставлення В.В. Століна, методика Q-сортування.
5. Що таке мотив? Основні функції мотиву.
6. Мотиваційна сфера в структурі особистості: її роль і значення.
7. Що означає усвідомлювані та реальні мотиви.
8. Класифікація мотивів.
9. Поясніть зміст понять мотивація і мотивування.
10. Особливості тестів досягнення.

Практична частина

1. Проведіть психодіагностику самооцінки з використанням психодіагностичних методик (наприклад, тест «Самооцінка особистості» С.А. Будассі, методика САН, САТ, САМОАЛ), що вивчаються, виступаючи в ролі психодіагноста. Обробіть і проаналізуйте отримані результати.
2. Робота з методиками:
 - 1) модифікація теста-опитувальника А. Мехрабіана для вимірювання мотивації досягнення: мотив прагнення до успіху і мотив уникнення невдачі (запропонована М. Ш. Магомед-Еміновим);
 - 2) шкала оцінки мотивації схвалення (Д. Крауна, Д. Мароу);
 - 3) модифікація вимірювання мотивації аффіліції (ТМА);
 - 4) дослідження мотиваційної сфери за допомогою методики «ТГФ» (Тест

гумористичних фраз), запропонованої А. Г. Шмельовим.

Теми рефератів

1. Методики спостереження та експертної оцінки в практиці психодіагностики індивідуальної свідомості та самосвідомості.
2. Проективні методики в практиці психодіагностики індивідуальної свідомості та самосвідомості.
3. Діагностика навчальних і професійних досягнень.
4. Стендфордський тест досягнень.
5. Вітчизняні тести досягнень.
6. Тести розумового розвитку.

Практичне заняття №9

Тема 9. Проективні методи психодіагностики особистості

План

1. Методологічна основа проективних методів.
2. Переваги і недоліки проективних методів.
3. Класифікація проективних методів.
4. Обробка даних та інтерпретація результатів проективних методик.
5. Рисуночні і вербальні проективні тести.
6. Метод незакінчених речень.

Основні поняття: проєкція, проективні методики, проективно-діагностична гра, конструктивні методики, конститутивні техніки, інтерпретативні техніки, катарсичні техніки, експресивні техніки, імпресивні техніки, адитивні техніки, рефрактивні техніки., вербальні проективні тести.

Література

1. Бурлачук Л.Ф. Введение в проективную психологию. Киев: Ника-Центр; Вист-С, 1997. 128 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
3. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
4. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
5. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
6. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
7. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Уявлення про проекцію в психології і психодіагностиці.
2. Надійність та валідність проєктивних тестів.
3. Класифікація проєктивних методик:
 - конструктивні проєктивні методики
 - інтерпретативні проєктивні методики,
 - експресивні проєктивні методики,
 - імпресивні проєктивні методики,
 - конструктивні проєктивні методики.
4. Метод «Незавершені речення»: діагностичне призначення методики, особливості стимульного матеріалу, процедура проведення дослідження.
5. Методика «Незавершені речення» для молодшого шкільного віку: її особливості та специфіка проведення.
6. Методика «Незавершені речення» для підлітків та старших школярів (модифікація С.І. Подмазіна).
7. Використання методики «Незавершені і речення» при дослідженні дорослих. Які дослідницькі завдання можна розв'язувати з допомогою методики Д. Сакса.

Завдання для письмового опрацювання

1. Опишіть особливості проведення й інтерпретації тестів М. Люшера і Г. Роршаха.
2. Які вимоги до проведення проєктивних малюнків «Будинок. Дерево. Людина», «Малюнок сім'ї», «Неіснуюча тварина»?
3. Опишіть тест фрустрації С. Розенцвейга: особливості проведення, аналізу й інтерпретації.
4. Опишіть використання тесту тематичної аперцепції (ТАТ): процедура, аналіз та інтерпретація отриманих даних.

Практична частина

1. Проведіть з досліджуванним тест-завдання («Малюнок сім'ї», «Будинок. Дерево. Людина», «Неіснуюча тварина»). Обробіть результати, сформулюйте психологічний діагноз, складіть рекомендації. Зробіть протокол психодіагностичного обстеження.
2. Проведіть з випробуванням або групою піддослідних тест-завдання (наприклад, методика «HAND-ТЕСТ», тест Люшера), обробіть результати,

сформулюйте психологічний діагноз, складіть рекомендації. Зробіть протокол психодіагностичного обстеження.

Теми рефератів

1. Усвідомлення феномену контрпроективності у процесі використання проєктивних методик.
2. Обмеження проєктивних методів діагностики особистості і особистісних якостей.
3. Проблеми реалізації проєктивного підходу в психодіагностиці.
4. Метод незавершених речень як інструмент діагностики станів і особистісних якостей людини.
5. Аналіз результатів застосування методу незавершених речень (контент, дискурс- та інтент-аналіз) та форми представлення результатів.

Практичне заняття №10

Тема 10. Методи психодіагностики пам'яті і мнемічних властивостей

План

1. Пізнавальні, або когнітивні процеси: пам'ять, увага, мислення.
2. Комплексне дослідження пізнавальних процесів.
3. Довільне і мимовільне запам'ятовування.
4. Тестовий матеріал для діагностики пізнавальних процесів.

Література:

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
4. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
5. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
6. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Дослідження наочно-дієвого і наочно-образного мислення.
2. Дослідження вербального і асоціативного мислення.
3. Дослідження оперативної, наочно-образної і вербально-логічної пам'яті.

4. Дослідження показників уваги: обсягу, стійкості, концентрації, переключення, розподілу.
5. Діагностики уяви і творчих здібностей.

Завдання для самостійного опрацювання

1. **Практична частина.** Робота з методиками:
 - «Визначення домінуючого типу запам'ятовування ;
 - Методика дослідження обсягу словесно-логічної пам'яті ;
 - Методика вивчення короткотривалої оперативної пам'яті ;
 - Методика дослідження довготривалої пам'яті ;
 - Методика дослідження логічної та механічної пам'яті ;
 - Методика «Піктограма» (О.Р. Лурія);
2. Підготувати комплекс психогімнастичних вправ для тренування пам'яті.

Теми рефератів

1. Специфіка вікових змін пізнавальних процесів упродовж онтогенезу людини.
2. Завдання і функції шкільної психодіагностики психічних пізнавальних процесів.

Практичне заняття №11

Тема 11. Психодіагностика інтелекту

План

1. Уявлення про інтелект та призначення тестів інтелекту.
2. Теорії інтелекту та підходи до його діагностики.
3. Обмеження тестів інтелекту, помилки їх інтерпретації.
4. Вербальні та невербальні шкали інтелекту.
5. Тести Айзенка, Равена, Векслера, Амтхауера.
6. Емоційний інтелект. Сучасні теоретичні дослідження емоційного інтелекту.
7. Тести для діагностування емоційного інтелекту.
8. Соціальний інтелект.

Література

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
4. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми:

- Університетська книга, 2009. 440 с.
5. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
6. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.
7. Шеленкова Н.Л., Подгорна Т.І. Важливість емоційного інтелекту для особистості. *Nauka i edukacja w warunkach zmian cywilizacyjnych: Mater. I Międz. Konf. Nauk.-Prakt.*(30 października 2019 roku) / Pod red. M.Andrzejewskiego. Łódź: Nowa nauka, 2019. S. 69-72. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/11720>
8. Шеленкова Н.Л. Теоретичні основи вивчення індивідуально-особистісних особливостей студентів-психологів. *Science progress in European countries : new concepts and modern solutions: Papers of the 6th International Scientific Conference* (April 19, 2019). Stuttgart, Germany: Center For Scientific Research Solution, 2019. P.199-204. URL: <http://dspace.udpu.edu.ua/handle/123456789/10839>

Завдання для самостійного опрацювання

1. Проаналізувати мультиціночний опитувальник емоційної компетентності (Emotional Competence Inventory) Д. Гоулмена і Р. Бояциса, Методику діагностики емоційного інтелекту (МЕІ) М.А. Манойлової.

Практична частина

1. Проведіть з тести діагностики емоційного інтелекту «ЕмІн» Д.В. Люсіна та «Емоційний інтелект» М. Холла. Обробити результати та інтерпретувати.
2. Проведіть з одним досліджуваним або групою тест-завдання (наприклад, тест інтелекту Айзенка, Р. Амтхауера, Д. Векслера), обробіть результати, сформулюйте психологічний діагноз, складіть рекомендації. Зробіть протокол психодіагностичного обстеження.

Питання для самоконтролю

1. Що таке інтелект? Поняття «IQ».
2. Які вікові норми у вимірюванні інтелекту?
3. Характеристика методик діагностики розумового розвитку (Шкільний тест розумового розвитку – ШТРР; Шкала розумового розвитку Біне-Сімона).
4. Тест «Прогресивні матриці Дж. Равена», його субтестова структура.
5. «Тест інтелекту» Д. Векслера, його субтестова структура і галузь застосування.
6. «Тест структури інтелекту» Р. Амтхауера, його субтестова структура.

7. «Культурно-вільний тест» Р. Кеттелла і його субтестова структура.

Теми рефератів

1. Перші тести вимірювання інтелекту (Дж. Кеттелл, А.Біне).
2. Концепція інтелекту Спірмена.
3. Еволюція і напрями розробки тестів інтелекту.
4. Структура інтелекту по Р. Амтхауер.
5. Емоційний інтелект: концепції та методики діагностики.
6. Соціальний інтелект: характеристика та методики діагностики.

Практичне заняття №12

Тема 12. Психодіагностика мислення

План

1. Поняття про мислення.
2. Мисленнєві процеси та операції.
3. Види та форми мислення.
4. Індивідуальні відмінності в мисленні людини.
5. Інтелект людини за Р. Мейлі.

Література:

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
3. Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012. 459 с.
4. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
5. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.
6. Упоряд. Т. Гончаренко Діагностичний інструментарій психолога К.: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

Робота з методиками:

Методика «Тип мислення»;

Дослідження впливу установки на спосіб розв'язання задач ;

Дослідження рефлексивності мислення;

Дослідження аналітичності мислення;

Методики «Складні аналогії» та «Прості аналогії» ;

Методика «Виділення суттєвих ознак».

Практична частина

1. Провести дослідження аналітичності мислення «Четвертий зайвий», «Виключення понять», «Виявлення загальних ознак»; методика «Логічні закономірності» Ліпмана).
2. Провести діагностику логічності мислення «Складні аналогії», «Логіко-кількісні відношення», «Тлумачення прислів'я».
3. Провести дослідження визначення лабільності-ригідності мислення (методика словесного лабіринту; методика «Інтелектуальна лабільність»)
4. Провести дослідження рефлексивності мислення.

Теми рефератів

1. Умови розвитку творчого мислення.
2. Основні напрямки та критерії розвитку мислення.

Практичне заняття №13

Тема 13. Психодіагностика міжособистісних відносин

План

1. Діагностика внутрішньо-сімейних стосунків.
2. Психолого-педагогічна діагностика у дошкільному закладі та школі.
3. Діагностика міжособистісних відносин. Соціометричний тест Дж. Морено.
4. Міжособистісні конфлікти як об'єкт психодіагностики.
5. Спілкування і його функції (за Б.Ф.Ломовим).
6. Модель комунікативного процесу (за Лассуелом).

***Основні поняття:** міжособистісні стосунки, соціометрія, референтометрія.*

Література

1. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2009. 463 с.
2. Галян І.М. Психодіагностика. Київ: Академвидав, 2011. 463 с.
- 3.Моргун В.Ф. Основи психологічної діагностики. К.: Слово, 2012.459 с.
4. Новейшие психологические технологии: диагностика, консультирование, психокоррекция, немедицинская психотерапия: учебник. Цільмак О.М. Глава
5. Психодіагностика та психокорекція міжособистісних та внутрішньоособистісних конфліктів: підручник / за заг. ред. С.Д. Максименка, В.Є. Луньова. К.: Інститут психології ім. Г.С. Костюка НАП України. Monreal: Accent Graphics Communications. 2015. С. 280-294.
- 6.Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Суми: Університетська книга, 2009. 440 с.
- 7.Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики К.: Главник, 2006. 144 с.

8. Упоряд. Т. Гончаренко *Діагностичний інструментарій психолога К.*: Шкільний світ, 2008. 128 с.

Питання для самоконтролю

1. Діагностика проблем сімейного спілкування.
2. Вербальні і невербальні засоби спілкування.
3. Психодіагностичні принципи діагностичної роботи з сім'єю.
4. Особливості психодіагностики подружніх відносин.
5. Особливості психодіагностики дитячо-батьківських відносин.

Практична частина

1. Робота з методиками: Соціометричний тест Дж. Морено, Референтометрія, тест Т. Лірі, методика Р. Жилія.
2. Провести методику PARI (Є. Шефер і Р. Белл) (сімейні відносини) та «Задоволеність шлюбом». Обробити та інтерпретувати результати.
3. Провести методику діагностики батьківського відношення (А.Я. Варга і В.В. Столін). Обробити та інтерпретувати результати.

Теми рефератів

1. Методики спостереження та експертної оцінки в практиці психодіагностики міжособистісних стосунків.
2. Проективні методики в практиці психодіагностики міжособистісних стосунків.
3. Робота психолога в групах дітей дошкільного і молодшого шкільного віку (особливості діагностики міжособистісних відносин).
4. Фактори, від яких залежить вибір психодіагностичних методик при діагностиці подружніх відносин.
5. Застосування проективних методів з метою психодіагностики подружніх відносин.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	<i>Тема 1. Психодіагностика – наукова дисципліна та вид практичної діяльності</i>	2	4

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Проведіть порівняльний аналіз методів діагностики суб'єкта в науковій і паранауковій психології. 2. Психодіагностика, як практична галузь знань, покликана створювати засоби дослідження, які потрібні для вирішення питань соціальної практики. Які саме? Надайте стислу характеристику. 3. Проаналізуйте актуальний стан та перспективи розвитку психодіагностики в Україні. 4. Охарактеризуйте сфери застосування методів психодіагностики. 5. Окресліть актуальні проблеми вікової психодіагностики. 6. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем. 7. Робота з методиками (практична частина). 		
2	<p><i>Тема 2. Історія психодіагностики</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поясніть, чому існує вимога обмеження розповсюдження методик. 2. Провести порівняльний аналіз вимірювальних і клінічних методів психодіагностики. 3. В чому полягає суть забезпечення права клієнта на таємницю особистості? 4. Назвіть принципи, що входять до етичного кодексу психолога-діагноста. 5. Охарактеризуйте переваги та недоліки комп'ютерного тестування при проведенні як індивідуального психодіагностичного обстеження, так і групового. 6. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем. 7. Робота з методиками (практична частина). 	2	4
3	<p><i>Тема 3. Психометричні основи психодіагностики</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Надайте відповідь «В чому полягає відмінність між статистичним та клінічним підходом в психодіагностики?» 2. Що таке стимульний матеріал? Назвіть види стимульного матеріалу. 3. Розкрийте сутність поняття «мануал» психодіагностичного інструментарію (методики). 4. Скласти мануал багатофакторного особистісного опитувальника Р. Кеттелла. 5. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем. 6. Робота з методиками (практична частина). 	3	4
4	<p><i>Тема 4. Психодіагностичне спостереження, бесіда, інтерв'ю</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розробіть текст вступної бесіди, інструкції, перелік запитань (приблизно 10) для вивчення мотивації вступу студентів на факультет (наприклад, соціальної та психологічної освіти). Сплануйте вступну бесіду із клієнтом з подальшою презентацією в групі. 	2	4

	<p>2. Визначте закономірності та вимоги організації початкових етапів інтерв'ю (Горбатов Д.С. Практикум по психологічному дослідженню: Учеб. пособие. Самара Издательский дом «БАХРАХ-М», 2006. С.163-168).</p> <p>3. Сплануйте спостереження за поведінкою досліджуваного в умовах сприймання різної інформації.</p> <p>4. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p>		
5	<p><i>Тема 5. Особистісні опитувальники як метод дослідження особистості</i></p> <p>1. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p> <p>2. Робота з методиками (практична частина).</p>	2	4
6	<p><i>Тема 6. Психодіагностика темпераменту</i></p> <p>1. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p> <p>2. Робота з методиками (практична частина).</p>	2	4
7	<p><i>Тема 7. Психодіагностика рівня тривожності і агресивності особистості</i></p> <p>1. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p> <p>2. Робота з методиками (практична частина).</p>	3	4
8	<p><i>Тема 8. Діагностика самооцінки, рівня домагань і мотивації особистості</i></p> <p>1. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p> <p>2. Робота з методиками (практична частина).</p>	3	4
9	<p><i>Тема 9. Проективні методи психодіагностики особистості</i></p> <p>1. Опишіть особливості проведення й інтерпретації тестів М. Люшера і Г. Роршаха.</p> <p>2. Які вимоги до проведення проективних малюнків «Будинок. Дерево. Людина», «Малюнок сім'ї», «Неіснуюча тварина»?</p> <p>3. Опишіть тест фрустрації С. Розенцвейга: особливості проведення, аналізу й інтерпретації.</p> <p>4. Опишіть використання тесту тематичної аперцепції (ТАТ): процедура, аналіз та інтерпретація отриманих даних.</p> <p>5. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p> <p>6. Робота з методиками (практична частина).</p>	3	4
10	<p><i>Тема 10. Методи психодіагностики пам'яті і мнемічних властивостей</i></p> <p>1. Робота з методиками (практична частина).</p> <p>2. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.</p> <p>3. Підготувати комплекс психогімнастичних вправ для</p>	3	4

	тренування пам'яті.		
11	Тема 11. Психодіагностика інтелекту 1. Проаналізувати мультиоціночний опитувальник емоційної компетентності (Emotional Competence Inventory) Д. Гоулмена і Р. Бояциса, Методику діагностики емоційного інтелекту (МЕІ) М.А. Манойлової. 2. Робота з методиками (практична частина). 3. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем.	3	6
12	Тема 12. Психодіагностика мислення 1. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем. 2. Робота з методиками (практична частина).	3	4
13	Тема 13. Психодіагностика міжособистісних відносин 1. Підготовка реферату (презентації) на одну із запропонованих тем. 2. Робота з методиками (практична частина).	3	4
	Разом	34	54

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНІ ЗАВДАННЯ

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни.

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (ІНДЗ) з курсу «Психодіагностика» – це вид науково-дослідної роботи студента, яка містить результати дослідницького пошуку, відображає певний рівень його навчальної компетентності.

Мета ІНДЗ: самостійне вивчення частини програмового матеріалу, систематизація, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань із навчального курсу, удосконалення навичок самостійної навчально-пізнавальної діяльності.

Зміст ІНДЗ: завершена теоретична або практична робота у межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь та навичок, отриманих під час лекційних і семінарських занять.

Орієнтовна структура ІНДЗ – науково-психологічного дослідження у вигляді реферату: вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел, або у вигляді презентації PowerPoint, або у вигляді участі у наукових, науково-практичних конференціях, семінарах,

конкурсах наукових робіт, олімпіадах з дисципліни (публікація, виступ).

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді реферату)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Обґрунтування актуальності, формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2
2.	Складання плану реферату	1
3.	Критичний аналіз суті та змісту першоджерел. Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	2
4.	Дотримання правил реферуванням наукових публікацій	2
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний аркуш, план, вступ, основна частина, висновки, додатки (якщо вони є), список використаних джерел)	2
Разом		12

Критерії оцінювання ІНДЗ
(науково-психологічного дослідження у вигляді презентації PowerPoint)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів за кожним критерієм
1.	Формулювання мети, завдань та визначення методів дослідження	2
2.	Наявність плану викладення матеріалу	1
3.	Виклад фактів, ідей, результатів досліджень в логічній послідовності. Аналіз сучасного стану дослідження проблеми, розгляд тенденцій подальшого розвитку даного питання.	3
4.	Охайність, продуманість, логічність і послідовність побудови презентації, наявність ілюстративного матеріалу	2
5.	Доказовість висновків, обґрунтованість власної позиції, пропозиції щодо розв'язання проблеми, визначення перспектив дослідження	3
6.	Дотримання вимог щодо технічного оформлення структурних елементів роботи (титульний слайд, план, вступ, основна частина, висновки, список використаних джерел)	1

Разом	12
--------------	-----------

Критерії оцінювання ІНДЗ
(участь у наукових, науково-практичних конференціях, семінарах, конкурсах наукових робіт, олімпіадах з дисципліни тощо)

№ п/п	Критерії оцінювання роботи	Максимальна кількість балів
1.	Публікація тез, статті у наукових виданнях (без виступу)	10
2.	Публікація тез, статті у наукових виданнях з виступом на пленарному або секційному засіданні	12
3.	Виступ на пленарному або секційному засіданні (без публікації)	10
4.	Участь у студентському конкурсі наукових робіт (I етап/ II етап)	12
5.	Участь у студентських олімпіадах з дисципліни, спеціальності	12

Орієнтовна тематика ІНДЗ:

2. Історія виникнення психодіагностики (донауковий етап).
3. Становлення і розвиток психодіагностики як самостійної науки.
4. Сучасний стан розвитку психодіагностики.
5. Нові напрямки становлення тестології.
6. Внесок Гальтона, Кеттелла і Біне в становлення тестології.
7. Основні області практичного використання психодіагностики.
8. Зв'язок психодіагностики з іншими галузями психології та з практикою.
9. Правила використання діагностичних результатів.
10. Права клієнта на інформацію про результати діагностики та її конфіденціальність.
11. Основні вимоги до обмеження розповсюдження психодіагностичних методик.
12. Проблема психологічної безпеки психодіагноста.
13. Основні критерії, які визначають рівень психічного здоров'я людини.
14. Основні кроки психодіагноста, який одержав практичний запит.
15. Порівняльна характеристика тестів, опитувальників і проєктивних методів.
16. Основні вимоги, що пред'являються до психодіагностичних методик.
17. Статистична норма і соціально-психологічний норматив: схожість і принципові відмінності.

18. Основні проблеми при діагностиці дітей.
19. Застосування вимірювальних шкал в психодіагностиці.
20. Комп'ютерна психодіагностика.
21. Фактори, від яких залежить вибір психодіагностичних методів та методик.
22. Діагностика індивідуально-психологічних особливостей людини в професійній діяльності.
23. Діагностика основних властивостей нервової системи людини.
24. Основні галузі використання анкет та опитувальників.
25. Основні види особистісних опитувальників.
26. Основні види проєктивних методів та їх характеристика.
27. Переваги та недоліки проєктивних методів.
28. Вимоги до спеціаліста, який використовує проєктивні методи.
29. Умови доцільності використання проєктивних методів.
30. Основні види контрольних шкал, особливості їх застосування.
31. Психодіагностика акцентуацій характеру.
32. Особистісні опитувальники Г. Айзенка.
33. Особливості застосування методики «ММРІ».
34. Особливості застосування методики FPI.
35. Особливості застосування методики 16 PF Кеттелла.
36. Теоретичні засади методики С. Розенцвейга.
37. Психосемантичні методи діагностики особистості.
38. Методи діагностики мотиваційної сфери.
39. Методи діагностики спрямованості особистості.
40. Методи діагностики самосвідомості особистості.
41. Методи діагностики характеру особистості.
42. Методи діагностики темперамента особистості.
43. Психодіагностика лідерських якостей персоналу.
44. Психодіагностика професійно важливих якостей персоналу.
45. Психодіагностика професійно важливих якостей керівника.
46. Психодіагностика основних кар'єрних стратегій.
47. Психодіагностика адаптивності персоналу.
48. Психологічна сумісність персоналу та її психодіагностика.
49. Методи діагностики психологічного клімату у трудовому колективі.
50. Психодіагностика міжперсональних відносин в трудовому колективі.
51. Психодіагностика психологічного клімату в трудовому колективі.
52. Психодіагностика мотиваційної сфери персоналу.
53. Психодіагностика комунікативної сфери персоналу.
54. Психодіагностика емоційної сфери персоналу.
55. Психодіагностика конфліктної поведінки персоналу.

56. Експертна оцінка особистості персоналу.
57. Психодіагностичні принципи діагностичної роботи з сім'єю.
58. Особливості психодіагностики подружніх відносин.
59. Етичні аспекти психодіагностики подружніх відносин.
60. Фактори, від яких залежить вибір психодіагностичних методик при діагностиці подружніх відносин.
61. Застосування проєктивних методів з метою психодіагностики подружніх відносин.
62. Психодіагностика конфліктної поведінки у подружніх відносинах.
63. Психологічна сумісність подружжя та її психодіагностика.
64. Психодіагностика мотивації у подружніх відносинах.
65. Психодіагностика ціннісних орієнтацій подружжя.
66. Етичні аспекти психодіагностики дитячо-батьківських відносин.
67. Фактори, від яких залежить вибір психодіагностичних методик при діагностиці дитячобатьківських відносин.
68. Основні проблеми, з якими спеціаліст стикається в процесі психодіагностики дітей.
69. Основні проблеми, з якими спеціаліст стикається в процесі психодіагностики батьків.
70. Застосування проєктивних методів з метою психодіагностики дитячо-батьківських відносин.
71. Психодіагностика конфліктної поведінки у дитячо-батьківських відносинах.

ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ЗМІСТУ ТА ОФОРМЛЕННЯ ПРЕЗЕНТАЦІЇ

Сучасний світ часто супроводжується презентацією в якості наочного посібника чи зорового ряду. Презентація допомагає зробити матеріал наочніше, доступніше, допомагає полегшити розуміння і запам'ятовування матеріалу, аналізу даних, надання інформації про виробництво та продукцію, організацію процесу, структуру керування. Готуючи презентацію необхідно продумати структуру, мету і завдання, методи і прийоми.

1. Вимоги до змісту мультимедійної презентації:

- відповідність змісту презентації поставленим цілям і завданням;
- дотримання прийнятих правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту (відсутність точки в заголовках і т.д.);
- відсутність фактичних помилок, достовірність представленої інформації;
- лаконічність тексту на слайді;

- завершеність (зміст кожної частини текстової інформації логічно завершено);
- об'єднання семантично пов'язаних інформаційних елементів у групи, які цілісно;
- стислість і лаконічність викладу, максимальна інформативність тексту;
- розташування інформації на слайді:
 - переважно горизонтальне розташування інформації, зверху вниз по головній діагоналі;
 - найбільш важлива інформація повинна розташовуватися в центрі екрану;
 - якщо на слайді картинка, напис повинен розташовуватися під нею;
 - бажано форматувати текст по ширині; не допускати «рваних» країв тексту);
 - наявність не більше одного логічного наголосу: почервоніння, яскравість, обведення, миготіння, рух;
 - інформація подана привабливо, оригінально, звертає увагу учнів.

2. Вимоги до візуального і звукового ряду:

- використання тільки оптимізованих зображень (наприклад, зменшення з допомогою Microsoft Office Picture Manager, стиснення за допомогою панелі налаштування зображення Microsoft Office);
 - відповідність зображень змісту;
 - відповідність зображень віковим особливостям учнів;
 - якість зображення (контраст зображення по відношенню до фону; відсутність «зайвих» деталей на фотографії або картинці, яскравість і контрастність зображення, однаковий формат файлів);
 - якість музичного ряду (ненав'язливість музики, відсутність сторонніх шумів);
 - обґрунтованість і раціональність використання графічних об'єктів.

3. Вимоги до тексту:

- читання тексту на тлі слайда презентації (текст виразно видно на тлі слайда, використання контрастних кольорів для фону і тексту);
 - кегль шрифту відповідає віковим особливостям учнів і повинен бути не менше 18 пунктів;
 - використання шрифтів без зарубок (їх легше читати) і не більше 1-2-х варіантів шрифту;
 - довжина рядка не більше 36 знаків;
 - кількість слів – до 50;
 - відстань між рядками усередині абзацу 1,5, а між абзаців - 2 інтервали;
 - підкреслення використовується лише в гіперпосиланнях.

4. Вимоги до дизайну:

- використання єдиного стилю оформлення;
- відповідність стилю оформлення презентації (графічного, звукового, анімаційного) змісту презентації;
- використання для фону слайда психологічно комфортних тонів;
- фон повинен бути елементом заднього (другого) плану: виділяти, відтіняти, підкреслювати інформацію, розміщену на слайді, але не затуляти її;
- використання не більше трьох кольорів на одному слайді (один для фону, другий для заголовків, третій для тексту);
- відповідність шаблону до представленої теми (в деяких випадках може бути нейтральним) ;
- доцільність використання анімаційних ефектів.

5. Вимоги до якості навігації:

- працездатність елементів навігації;
- якість інтерфейсу;
- доцільність та раціональність використання навігації.

6. Вимоги до ефективності використання презентації:

- забезпечення всіх рівнів комп'ютерної підтримки: індивідуальної, групової, фронтальної роботи учнів;
- педагогічна доцільність використання презентації;
- врахування санітарних вимог до використання технічних засобів (тривалість безперервної роботи за комп'ютером для учнів 1-х класів не більше 10 хв, 2-4-х класів - 15 хв; тривалість безперервного перегляду презентації - не більше 20 хв);
- творчий, оригінальний підхід до створення презентації.

7. Презентація не повинна бути монотонною і громіздкою (оптимально 10-30 слайдів).

8. Якість супроводу: вказівка даних автора, докладні методичні рекомендації.

9. На титульному слайді вказуються дані автора (ПІБ і назву навчального закладу), назва матеріалу, дата розробки. Можливий варіант використання колонтитулів.

10. На останньому слайді вказується перелік використаних джерел, активні і точні посилання на всі графічні об'єкти, зворотній зв'язок. На завершальному слайді можна ще раз вказати інформацію про автора презентації.

7. КРЕДИТНО-МОДУЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку вони зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Уся література, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі третім особам. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих. Політика виставлення балів. Враховуються бали поточної успішності, набрані за практичні завдання, самостійну роботу та бали підсумкового контролю. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність здобувача під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

В основу системи оцінювання знань, умінь і навичок здобувачів з дисципліни «Психологія реклами» закладено такі критерії:

1) повнота знань – вичерпна достатність у відтворенні інформації щодо змісту навчальної дисципліни;

2) усвідомленість (осмисленість) знань – розуміння смислу інформації по навчальній дисципліні та вміння його вербалізувати, диференціювати, систематизувати;

3) рівень сформованості умінь та навичок, здатність застосовувати здобуті знання на практиці;

4) вміння виявляти творчий підхід у вирішенні теоретичних і практичних задач.

Шкала оцінювання усних відповідей здобувачів на семінарських заняттях:

оцінка «відмінно» ставиться, якщо здобувач демонструє повні і глибокі знання навчального матеріалу, високий рівень розвитку умінь та навичок, правильне й обґрунтоване формулювання практичних висновків, уміння творчо мислити, приймати необхідні рішення в нестандартних ситуаціях, вільне володіння науковими термінами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки;

оцінка «добре» ставиться, якщо здобувач демонструє достатній рівень знань навчального матеріалу, загалом, дає правильні відповіді на поставлені питання, однак у деяких випадках нечітко їх формулює, допускає окремі несуттєві помилки та неточності, має сформовані уміння та навички щодо аналізу й вирішення поставлених практичних задач, однак при цьому не виявляє самостійність;

оцінка «задовільно» – здобувач загалом володіє навчальним матеріалом, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповідях, не завжди вміє інтегровано застосувати набуті знання для вирішення поставлених задач, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та встановлює причинно-наслідкові зв'язки;

оцінка «незадовільно» ставиться за відсутність у здобувача знань щодо головних проблем навчального курсу, якщо він неправильно розуміє і, відповідно, неправильно трактує смисл інформації по навчальній дисципліні, у нього не сформовані уміння й навички застосувати набуті знання для самостійного аналізу й вирішення конкретних завдань.

**Таблиця відповідності шкали оцінювання ECTS
з національною системою оцінювання в Україні та УДПУ імені
П. Тичини**

Оцінка за шкалою ECTS	Значення оцінки	За національною системою	Оцінка за шкалою університету
A	ВІДМІННО – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками	відмінно	90-100
B	ДУЖЕ ДОБРЕ – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих грубих помилок	добре	82-89
C	ДОБРЕ – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок		75-81
D	ЗАДОВІЛЬНО -посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності	задовільно	69-74
E	ДОСТАТНЬО - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)		60-68
FX	НЕЗАДОВІЛЬНО з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання	незадовільно	35-59
F	НЕЗАДОВІЛЬНО з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань(умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни		1-34

**8. КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ
(ЕКЗАМЕНУ)**

1. Психодіагностика як наука.
2. Основні завдання психодіагностики.
3. Зв'язок психодіагностики з іншими науками.
4. Передумови виникнення психодіагностики як науки.

5. Основні історичні етапи становлення психодіагностики.
6. Зарубіжна та вітчизняна психодіагностика в ХХ столітті, основні етапи.
7. Психодіагностичний метод та діагностичні підходи.
8. Тест як основний інструмент психодіагностики. Види психологічних тестів.
9. Психологічний діагноз як явище та як процес.
10. Характеристика симптоматичного, типологічного, етіологічного діагнозів.
11. Особливості та етапи психодіагностичного процесу.
12. Стандартизований (статистичний) та нестандартизований (клінічний) підходи в психодіагностуванні.
13. Етика психодіагностичного обстеження.
14. Проблема вимірювання у психодіагностиці.
15. Формування репрезентативної вибірки.
16. Надійність тестів, її обчислення.
17. Валідність тестів, особливості її визначення і перевірки.
18. Стандартизація і норми тестових показників.
19. Психодіагностичне обстеження.
20. Психодіагностична бесіда.
21. Психодіагностичне інтерв'ю.
22. Поняття особистісного опитувальника. Класифікація особистісних опитувальників.
23. Проблеми використання особистісних опитувальників.
24. Види завдань особистісних опитувальників.
25. Вимоги до конструювання особистісних опитувальників.
26. Проблема достовірності особистісних опитувальників.
27. Особистісні опитувальники та теорії особистості.
28. Поняття Q, L, T – даних в особистісних опитувальниках.
29. Установки на відповіді в особистісних опитувальниках.
30. 16-факторний опитувальник Р.Б. Кеттела: діагностичне призначення та будова опитувальника
31. 16-факторний опитувальник Р.Б. Кеттела: процедура проведення, обробки та інтерпретації результатів дослідження.
32. 16-факторний опитувальник Р.Б. Кеттела: характеристика факторів першого порядку.
33. 16-факторний опитувальник Р.Б. Кеттела: характеристика факторів другого порядку.
34. Модифікації 16-факторного опитувальника Р.Б. Кеттела.
35. Історія створення опитувальника ММРІ.
36. Загальна характеристика опитувальника ММРІ.

37. Модифікації опитувальника ММРІ.
38. Стандартизований багатофакторний метод дослідження особистості СМІЛ (Л.Н. Собчик).
39. Особистісні опитувальники Г.Ю. Айзенка для дорослих (EPQ, EPI, MPI). Діагностика емоційних станів особистості.
40. Опитувальник САН. Діагностика емоційної спрямованості особистості.
41. Фрайбургський особистісний опитувальник
42. Діагностика темпераменту особистості.
43. Діагностика характеру особистості.
44. Діагностика самооцінки та рівня домагань особистості.
45. Методи діагностики індивідуальної свідомості та самосвідомості.
46. Метод «репертуарних решіток» Дж. Келлі.
47. Діагностика мотиваційної сфери особистості.
48. Особливості психодіагностики мотивації в різних сферах суспільного життя.
49. Особливості діагностики дезадаптивних станів.
50. Діагностика тривожності особистості.
51. Діагностика агресивності особистості.
52. Діагностика агресивності за допомогою тесту руки Е. Вагнера.
53. Загальна характеристика проєктивних методів діагностики. Їх недоліки та переваги.
54. Класифікація проєктивних методів.
55. Обробка даних та інтерпретація результатів проєктивних методик.
56. Рисуночні і вербальні проєктивні тести.
57. Метод незакінчених речень.
58. Поняття інтелекту. Основні теорії інтелекту.
59. Основні індивідуальні відмінності інтелекту.
60. Інтелект і спадковість, інтелект та соціокультурне середовище.
61. Основні методи діагностики інтелекту особистості. Коефіцієнт інтелекту. Вербальні та невербальні шкали інтелекту.
62. Тест інтелекту Айзенка.
63. Тест інтелекту Амтхауера.
64. Тест інтелекту Векслера.
65. Прогресивні матриці Равена.
66. Обмеження тестів інтелекту, помилки їх інтерпретації.
67. Емоційний інтелект. Сучасні теоретичні дослідження емоційного інтелекту.
68. Соціальний інтелект та його діагностика.
69. Методи діагностики мислення та розумових операцій.

70. Методи діагностики пам'яті.
71. Методи діагностики уваги.
72. Соціально-психологічна діагностика.
73. Діагностика внутрішньо-сімейних стосунків.
74. Психолого-педагогічна діагностика у дошкільному закладі та школі.
75. Діагностика міжособистісних відносин. Соціометричний тест Дж.Морено.